

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCCLI. ad annum CCCCLXXV.

Parisiis, 1644

Notæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14887

ANNO
CHRISTI
465.

tionis scientiam profitentur, aut quarumcumque scripturarum inspectione futura promittunt: hoc quicumque clericus detectus fuerit vel consulere, vel docere, ab ecclesia habeatur extraneus. Incolumem coronam vestram ecclesiae suae Deus protegat, domini fratres.

SVBSCRIPTIONES.

Perpetuus episcopus hanc definitionem nostram relegi & subscripsi, & ea quae a patribus nostris, vel a nobis prius statuta sunt, cen-
seo obseruanda.

Paternus episcopus subscripsi.

Albinus episcopus subscripsi.

Athenius episcopus subscripsi.

Nunechius episcopus subscripsi.

Liberalis episcopus subscripsi.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ Circa annum 465.] Quo anno celebratum sit, nihil est explorati. At certa videtur coniectura, quam ex Namnetensium episcoporum ferie duximus, vt Turonensi posterius fuisse doceremus. Eusebii enim episcopi, vt antiqui omnes indices testantur, successor fuit Nunechius, quem Nonnechium alii vocitant, is haud dubie, cuius nomen hoc loco inter eos qui Venetico Concilio subscribunt. Antea iam ergo praecesserat Turonense, cui Eusebius interfuit. Accedit quod non solum in codice Rhemenfi, vt monuimus, verum etiam in antiquis collectionibus obseruatum est, cum vtriusque Concilii Canones proferuntur, Turonenses Veneticis praeponi. Quare videant quam nihil causae habuerint, qui contra, vt praepostero in vulgatis editionibus Conciliorum istorum ordini suffragarentur, legitimum episcoporum Namnetensium ordinem, Eusebium Nunechio postponentes, in suis catalogis peruerterunt.

² Dominis beatissimis.] In codice Pithoëano inscribitur, *Epistola episcoporum Armoricana prouincia*: in aliis, *Canones ecclesiae Veneticae*. Subscriptiones adiectae sunt ex codicibus Corbeiensi & Rhemenfi: sed in Corbeiensi Perpetuus his verbis vtitur: *Perpetuus episcopus huic definitioni acquiescens subscripsi, & ea quae a patribus nostris, vel a nobis prius statuta sunt, &c.* In Rhemenfi vero post Perpetuum reliqui alio subscribunt ordine, Nunechius, Paternus, Albinus, Liberalis & Athenius.

NOTÆ SEVERINI BINII.

³ Concilium.] Hoc Concilium licet nulla consulum nota perspicuum Quo rem-

pore habi-
tum.

fit, constat tamen circa tempora Andegauensis & Turonensis Concilii celebratum esse. Qui enim huic Concilio interfuerunt, synodicam ad Victoriam Cenomanensem & Thalassium Andegauensem episcopos dederunt, qui & Turonensi & Andegauensi Concilio interfuerunt. Causam habiti Concilii prædicta synodica indicat his verbis: *Itaque quoniam nos in ecclesia Venetica causa ordinandi episcopatus congregauit*, &c. vt scilicet disciplinam ecclesiasticam, barbarorum incurfionibus in Gallia plurimum laxatam, emendent & corrigant.

ANNO
CHRISTI
465.Venetia du-
plex.

Venetium.] Duplex est Venetia. Vna Lugdunensis Galliae, quæ a Britonibus incolitur iuxta Oceani Gallici litora, vt auctor est Plinius lib. quarto cap. 18. Strabo lib. 4. Huius episcopatus Venetensis appellatur, Turonensi metropolitano subiectus. Altera est vrbs Italiae Hadriatico mari apposita, multis nominibus longe clarissima, cuius incolæ Veneti appellantur. Hos originem suam duxisse a Troianis scribunt, Plinius libro tertio cap. 19. Strabo lib. 4. Baronius tomo sexto annalium, anno 452. num. 63. de Venetorum origine hæc ait. *Tradunt ex inuafione Attilæ Venetia prouincia occasionem manasse, vt Veneti in insulas transmigrarint, atque Patauni occupauerint altum Riuum: iudemque necessitate primum impellente, postea vero & ratione suadente, ad euitandos barbarorum incurfus ibi habitare delegerint; vt paulatim crescentibus ædificiis amplissima Venetiarum ciuitatis condenda ex ea infelicitate felicissima fundamenta iacta fuerint: vt diuino plæne nutu acciderit, ne Italia relinqueretur sine republica, quæ olim florentissima, dominantium vi oppressa, iam cum imperio collabente prorsus extincta videretur.*

Locus hu-
ius Concil.

Hanc Synodum Venetiis in Gallia celebratam fuisse, non tantum episcoporum nomina, verum etiam ipsarum Venetiarum in Italia origo ea, quam ex Baronio descripsimus, euidentissime testatur. Quid quod neque ipsi Veneti suam rempublicam vltra annos mille & centum floruisse profiteantur, adeoque Synodi alicuius ibidem habitæ locus esse non potuerit?

Burch.

Cap. 1.

Itaque censuimus, &c.] Hic Canon cum sequentibus aliquot Canonibus ad verbum recitatur infra in Concilio Agathensi, Canone 37. 38. & dubium non est, quin hinc desumpti fuerint. Extat apud Burch. lib. 6. cap. 29. Iuonem part. 10. cap. 38. & 158.

Cap. 2.
Vinculum
matrimonii
non solui-
tur per a-
dulterium.
Explicatur
locus Matr.
19.

Eos quoque qui relictis.] Quid si adulteram fontem dimiserit, licebitne innocenti marito impune ad secundas nuptias transire? Nequaquam; sed potius, qui post dimissam adulteram, ipsa adhuc viuente aliam duxerit, mœchus est & adulter; non quod fornicariam dimiserit, sed quia aliam vxorem duxit. Si dicas, Christus ait Matth. 19. *Qui dimiserit vxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur.* Ergo qui ob fornicationem dimiserit, & aliam duxerit, non mœchatur. Respondeo vere id inferri non posse; quia dimissa legitime, adhuc vxor manet. nam qui dimissam duxerit, adulterium committit. Si dicas, eum dumtaxat mœchari qui infontem dimissam ducit, non vero si quis ream adulterii duxerit dimissam: Respondeo

ANNO
CHRISTI
465.

spondeo id plane absurdum esse, omnique rationi contrarium. Ita enim sequeretur fontem infonte melioris esse conditionis. Innocenti innocenter dimissa non licebit nubere; adeoque punietur ubi nullum est delictum: contra vero adulteræ, quæ merito propter fidem conjugii semel violatam consortio mariti carere debeat, ad secunda vota transire licebit. Quod quam sit absurdum, nemo non videt.

Dices secundo: Ad quid ergo causa fornicationis, sicut Matthæi 5. & 19. ita etiam hoc Canone excipitur? Respondeo, ut ostendat nullo alio quam adulterii casu licere coniugem indissolubili vinculo sibi coniunctam, quoad torum & cohabitationem dimittere. nam qui vxorem non fornicariam quoad torum dimittit, facit eam mœcham.

Sed numquid multæ sunt causæ, quibus iustius quam ob adulterium vxor dimittitur? Sunt utique. Peius enim est hæreticam aut parricidam, quam adulteram esse. Id etiam ex diuo Paulo non obscure colligitur, qui 1. Corinth. cap. 7. vult, ut mulier infidelis, si cum marito fidei habitare non consentit, eiiciatur: non consentit autem quæ non vult cum marito salua religione habitare. Tali igitur casu eruendus est oculus, manusque dextera est refecanda & procul abiicienda, ut Pacianus interpretatur. Sed ne liberum esset unicuique causas dimissionis effingere, post causam fornicationis, ecclesia quasdam alias definiuit. Quarum prima est, si vxor sodomitica sit, C. maritus de adulteriis. Secunda est, si hæretica, C. quæ sunt diuortii. Tertia, si maritum ad aliquod graue peccatum trahere, vel graue damnum corporis illi inferre conata fuerit. Plures referuntur a theologis & summissis; sed ad has omnes aliæ reuocari possunt. Cur ergo Christus solam excepit fornicationem? Tribus, ut opinor, de causis. Prima, quod propter solam fornicationem absolute & in perpetuum vxor dimittatur; ita etiam ut si dimissa sese emendarit, maritus eam resumere non cogatur. Non enim dimittitur, ne iniuriam faciat, sed quia iniuriam intulit, ob quam toto vitæ tempore pœnam culpæ luere debeat. Ob alias causas ad tempus, & quidem ordinarie tamdiu dimittitur, quamdiu causæ dimissionis durant. Nam post sublatum periculum corporis aut animæ, quod ex cohabitatione alteri coniugi imminet, dimittens dimissam recipere tenetur, nisi ecclesia in pœnam criminis semel admissi aliud statuerit. Secunda causa est, quia maritus innocens dimittere potest adulteram vxorem, etiam inuitam & manere volentem: quia non ob correctionem, sed potius in pœnam violatæ fidei conjugalis dimittitur: aliis vero vitiis corporis aut animi obnoxiam, non diutius quam durat periculum imminens, dimittere licet. Tertia & potissima causa est, quod adulterium sit causa dimittendæ vxoris propria matrimonii, reliquæ autem causæ sint communes cuiuslibet consortii relaxandi & dimittendi. Nam iure diuino dimittendus est omnis vitæ consors, cuius conuersatio corporis animæque saluti obest. Ad dimittendam adulteram maritus innocens extra periculum scandali nulla lege obligatur. Est enim

Concil. Tom. 9.

R r r

Tribus de
causis
Christus ob
solam for-
nicationem
vxorem di-
mitti posse
ait.
Prima cau-
sa.

Causa 2.

Causa 3.

matrimonium contractus, in quo hoc maxime naturale est, iuxta regulam iuris, vt qui pacta & conditiones illius, fidemque semel datam ac promissam violauit, iure suo cadat. Quod supra dixi, dimissionem coniugis adulteri esse quamdam poenam ad vindicandam iniuriam innocenti illatam, verissimum est. Nam ex instituto Christi Domini factum est, Matthæi cap. 5. vt adultera, quæ in antiqua lege propter adulterium comburebatur, vel lapidibus aliisve modis e medio tollebatur, tempore legis gratiæ non moreretur, sed abrogata lege vetere dumtaxat dimitteretur.

Can. 5. ^e *Clericis aut monachis.*] Additæ videntur voces *aut monachis*, quæ in Concilio Agathensi Can. 38. item 20. quæst. 4. Can. 3. non habentur. Et quidem ideo maxime, quod sequente Canone hic, & vtroque loco suprascripto, ad monachos eadem constitutio extendatur.

Can. 6. ^f *In monachis quoque par sententia.*] In Concilio Agathensi & in decreto Gratiani 20. quæst. 3. Can. 3. legitur: *In monachis quoque presentis sententia forma seruetur.*

Can. 7. ^g *Abbatibus quoque regula permittatur.*] In decreto Gratiani Canone supra allegato, sicut etiam nouella 123. num. 53. apud Iulianum, *abbatis licentia*, legitur & requiritur. Sed hæc vox *licentia* non tantum a duobus vetustioribus Conciliorum editionibus, & duobus Vaticanis codicibus, sed etiam a duobus Gratiani exemplaribus abest. Vide notas iussu Gregorii XIII. ad Can. 3. qu. 3. caus. 20. editas.

Can. 8. ^h *Abbatibus quoque singulis.*] In aliquot Conciliorum editionibus legitur *abbati*. Hæc omnia intelligenda esse de monachis religiose viuentibus, prædicto loco annotatum est.

Can. 11. ⁱ *Licentia non est.*] In impressis codicibus Gratiani legebatur, *licentia modo non est*: quæ dictio cum neque in originali, neque in vetustis exemplaribus Gratiani, neque in Burchardo & Iuone habeatur, merito in Gratiani decreto ab eiusdem censoribus & animaduersoribus expuncta est. Nam presbyteris ne quidem apud Græcos vnquam vxores ducere permissum fuit.

*****

CONCILIVM CAMBRICVM,
SIVE CIRCA MONTES ERIR,
APVD ORDOVICES,
in Carnaruonia, siue alibi ibidem celebratum.

NOTA.

^a *Concilium.*] Matthæus Vuestmonasteriensis, anno 465. postquam recitasset prophetias Merlini, quibus Vortigerno regi exitum denuntiaret, & Aurelium Ambrosium fore regem auguratur, conuentus cuiusdam meminit. *Nec mora* (inquit) *cum crastina dies illuxisset, applicuit Aurelius Ambrosius (e Britannia minori) cum fratre suo Vterpendragon, cum innumera manu armatorum. Conuenerunt itaque Britones undique dispersi, & conuocato regni clero, Aurelium in regem ere-*